

SOKOLIĆ

LIST ZA SOKOLSKI NARAŠTAJ

GODINA XX

BROJ 1

SADRŽAJ

	STRANA
1. 20 godišnjica »Sokolića«	1
2. Novogodišnja poslanica Sokolstvu kraljevine Jugoslavije	3
3. XX godina	5
4. Što nas čeka u 1938 godini	5
5. Mi i štampa	7
6. Ljubite svoju domovinu!	8
7. Naraščajski smučarski tečaj v Kranjski gori	9
8. Dan mora	11
9. 60 godina života Otona Zupančiča	12
10. Slike iz snova...	13
11. Sjećanje na hercegovačko - crnogorske junake	14
12. Naši pesnici: Prvi sneg. — Elegija. — Moj brat. — Mojoj suzi. — Perpetuum mobile. — Ради!	17
13. Radovi našeg naraštaja: Miškove počitnice. — Zadaci našeg pokolenja	20
14. Glasnik: Sokolsko društvo Skoplje II. — Hanrivo. — 70 godišnjica Sokola u Beču. — Zlatno dno ribnjaka. — Proricanje vremena — čorav posao. — Avijatičar spasio antilope od lavova. — Za šalu	23

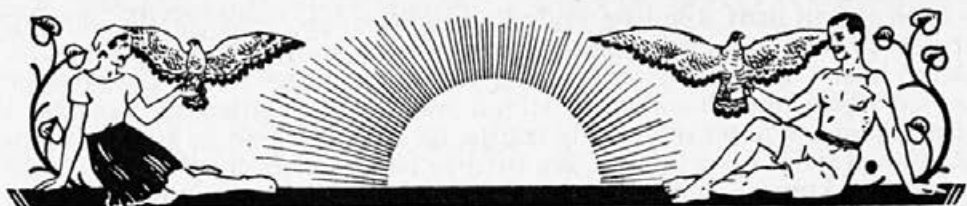
»Sokolić« izlazi na kraju svakoga meseca. Godišnja pretplata Din 20'—, polugodišnja Din 10'—, pojedini broj Din 2'—.

Urednik: Josip Jeras, Ljubljana, Levstikova ulica 19.

Izdaje Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije (E. Gangl). — Naslov uprave: Uprava sokolskih listova, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, Telefon br. 2312. Račun pošt. štedionice 12.943.

Rukopisi se šalju na adresu urednika, pretplate i narudžbe upravi sokolskih listova.

Tiska: Učiteljska tiskara u Ljubljani (pretstavnik Francè Štrukelj).

U LJUBLJANI, JANUAR 1938

GODINA XX ● BROJ 1

20-GODIŠNJICA „SOKOLIĆA“

E.L. GANGL,
Ljubljana

Prethodnik »Sokolića«, koji je glasilo jugoslovenskog sokolskog naraštaja, bio je mesečnik s naslovom: »Naša budućnost«. Ovaj su list počeli izdavati skoro pred 30 godina nekoji mladi oduševljeni Sokoli, koji su hteli onoj omladini, koja je stupala u sokolske vežbaonice, osnovati list i putem njega upoznati ovu omladinu sa sokolskom mišlju te tako privezati ovu omladinu uz sokolske redove.

Usporedno s »Našom budućnošću« bio je osnovan i list za roditelje sokolske omladine, koji se zvao »Domaće ognjište«. Ova dva časopisa međusobno su se upotpunjavala u svojim uzgojnim zadacima i Sokolstvu su sticala sve veći krug roditelja i omladine. U ova su dva lista kao urednici i saradnici saradivali braća, koja još i danas zauzimaju vidna mesta bilo u sokolskom, bilo u narodnom životu uopšte: dr. Rudolf Mole, dr. Ivan Lah, Ivan Bajželj, dr. Ljudevit Pivko, general Rudolf Maister, dr. Ivan Oražen i t. d. Ko bi ih sve izbrojio kad ih je bilo na stotine!

Oba su lista bila osnovana na inicijativu one braće, koja su svom snagom radila na ojačanju, napretku i razvitku Sokolstva na Slovenskom Jugu Evrope. Nakladu i tisak preuzela je, na pobudu one iste braće i po pravilnom razumevanju svojih nacionalnih i kulturnih zadataka, Učiteljska tiskara u Ljubljani, koja je hvalevrednom požrtvovnošću učinila sve, da oba lista dobiju jake temelje za svoje uspešno delovanje.

Kada je buknuo svetski rat sa svojim bezobzirnim protuslovenskim nasiljem, morala su prestati s izlaženjem oba lista. Brat urednik i braća saradnici raštrkali su se na sve strane — među dobrovoljce, među zatočenike, među prognanike — a sokolska svest, koja je kipela u njima, nije klonula ni pred kakvom silom, već je jačala svoj koren u njihovim dušama, dok nije pobedonosno uskrsnula i zagazila u novi život, kada je srušen stari svet krivica, prevara i mučenja.

Sokolstvo na Slovenskom Jugu Evrope, do svetskog rata rascepano u plemenska Sokolstva, ujedinilo se godine 1919 u Novom Sadu u jedinstvenu organizaciju: »Jugoslovenski sokolski savez«. Iz »Naše budućnosti« rodio se »Sokolić«, a zadaću »Domaćeg ognjišta« delomično je preuzeo »Sokolski glasnik«, a delomično »Sokolska prosveta«.

Kako je broj sokolske omladine neprestano rastao, rasle su i potrebe za sokolskim uzgojem ove sokolske omladine. Moralo se misliti, kako bi se i časopisima podigao opšti sokolski uzgoj sokolske uzdanice — sokolske omladine. Kako delimo sokolsku omladinu na naraštaj i decu, sama se je po sebi rodila težnja, da se postaramo za štampu kako za naraštajsku tako i dečju. Na ovaj je način došlo do osnutka »Naše radosti«, koja je preuzela od »Sokolića« onaj deo njegovih zadaća, koje se odnose na uzgoj sokolske dece. U prvim su godinama i »Naša radost« i »Sokolić« izlazili u nakladi Učiteljske tiskare, dok nije oba ova lista preuzeo Jugoslovenski sokolski savez, a zatim Savez Sokola Kraljevine Jugoslavije.

Ovo je sasvim ukratko prikazan put od osnutka do današnjega dana, put koji je prošao »Sokolić«, danas glasilo našeg sokolskog naraštaja. Vrlo je mnogo braće i sestara u našim sokolskim redovima, koji su kao najmlađi i mladi pripadnici našeg Sokolstva crpeli svoju sokolsku svest, svoje narodno mišljenje i svoju državljanjsku pripadnost iz ovih listova. Danas imamo oko 150.000 sokolske omladine u našoj državi, koja se napaja iz ovih istih vrutaka lepote i uzvišenosti sokolske misli.

Braća i sestre, kojima je »Sokolić« bio u mladim godinama njihovog sokolovanja kažiput u naporima i težnjama sokolskog rada i života, danas su zahvalni ovome listu, koji je po svojim težnjama i zadacima ostao isto tako mlad, kao što je bio od svog početka i koji nastoji oko toga, da svi ostanemo — i mladi i stari, najmlađi i najstariji, devojčice i dečaci, naraštajke i naraštajci, članovi i članice — mladi, oduševljeni, napredni, da uvek u svojim dušama i srcima težimo za ostvarenjem sokolskih ideala.

Samog sokolskog naraštaja, kojemu je namenjen »Sokolić«, brojimo danas oko 50.000. I ako pogledamo u knjigu pretplatnika, vidimo, da je samo neznatan deo ovog broja pretplaćen na »Sokolić«, da je, dakle, samo malen deo našeg muškog i ženskog naraštaja svestan važnosti svog lista, jer mu nezahvalno okreće leđa, umesto da ga veselih ruku i razdraganih čuvstava prima, da se duševno hrani njegovom sadržinom.

»Sokolić« stupa u 20 godinu svog života, i istorija naše domovine hoće, da u ovoj godini proslavimo i 20-godišnjicu opstanka naše Kraljevine Jugoslavije. U ovoj istoj godini spremaju u Pragu X jubilarni svesokolski slet, s kojim će braća češkoslovački Sokoli proslaviti 20-godišnjicu postojanja Češkoslovačke Republike, a ove se godine također navršava i 75 godina, otkako je osnovano prvo sokolsko društvo u našoj sadašnjoj zajedničkoj domovini, to jest »Ljubljanski Sokol«.

Naš naraštaj mora da bude svestan ovih velikih značajnih događaja, koji se gomilaju oko njega. Neka ih duboko shvati i neka ga obuzme svest, da i on stoji u redu one braće i sestara, koji će uzvišenim čuvstvima, velikom odanošću i ljubavlju prema sokolskoj, nama svima zajedničkoj stvari aktivno surađivati na svim ovim proslavama. Niti mimo, niti preko »Sokolića«, već s njime u ruci i s njegovom sadržinom u duši neka izvršuje svaki pripadnik i svaka pripadnica jugoslovenskog sokolskog naraštaja svoje poslanstvo u slovenskoj sokolskoj zajednici: neka živi, radi, raste i cvate u pobornike slavenskog sokolskog bratstva, koje ima svoje izvore u našoj sokolskoj štampi, a široko poprište pravog sokolskog rada i života u sokolskim vežbaonicama.

NOVOGODIŠNJA POSLANICA SOKOLSTVU KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

BRAĆO I SESTRE!

Upućujemo vam svima, članstvu, naraštaju i deci, naše iskrene pozdrave i želje za 1938 godinu, koja je za nas tako važna i tako draga. Dragaa, jer ćemo u njoj proslaviti dvadesetogodišnjicu našeg narodnog oslobođenja i ujedinjenja. Ona je prema tome

jubilarna godina,

u kojoj i Sokolstvo ima puno razloga i prava da proslavi sve protekle napore i postignute uspehe. Ima prava, jer u toku ove dve decenije, u kojima se izgrađivalo naše narodno postojanje, mi smo gradili u stalnoj pravoj liniji. Bistrim okom, sjajnim čelom, snažnim korakom, uspravnim ramenima, bili smo na svom pravom putu. Pravom, ali i bodljikavom putu. Gazili smo bez kolebanja napred, vazda uvereni da činimo samo ono što je dobro, lepo i korisno. Pa ipak

mi nismo zadovoljni

sa postignutim rezultatima. A kad kažemo da nismo zadovoljni, onda nije reč o onom većitom nezadovoljstvu sokolskom koje nam ne dopušta mirovanje. Mi nismo zadovoljni što sokolska misao još nije stigla do svakog našeg sela. I nećemo biti zadovoljni dok svakog jugoslovenskog čoveka ne učinimo pristalicom ili bar prijateljem svetlih sokolskih ideala. Nećemo mirovati dok svakog ne uverimo, da je Sokolstvo zaista snažna, konstruktivna i viteška organizacija. Nažalost, za to uveravanje mi nemamo nikakvih sredstava. Ali imamo nešto, što nam niko ne može oduzeti, niti nas išta može sprečiti, a da to ne činimo. To je

naš večiti i stvarni rad.

Rad bez predaha. Rad mali i veliki. Rad širom cele divne naše zemlje, koja čeka snažnu sokolsku mišicu, toplu i plemenitu sokolsku dušu. Ovo vam, sestre i braćo, ne govorimo u nekom pesničkom nadahnuću sa praznim deklamatorstvom. Govorimo iz duboke vere da je ne samo našem Sokolstvu, već i celom našem narodu, jedini spas u žurnom i solidnom radu. Jer tek što smo ugledali i osetili sunce svoje slobode, morali smo primiti ogromne obaveze. Svoje narodne obaveze i one međunarodne. Kažu, da nam je zemlja bogata, a ima krajeva u toj našoj zemlji, gde su i ljudi i njihovo blago žedni bistre vode. Imamo prebogatih rudnika i prastarih šuma, a opet ovde-onda mnogi naš čovek drhti u studeni. Ko da nam dade živu vodu, ko će ozeblig primaknuti ognju, ko će dobro nahraniti one mršavo hranjene, ko će goli kamen produbiti i pokriti novom mladom šumom, ko će — da ne redamo beskrajno — sve to urediti i popraviti, ujednačati i podignuti? Vrlo je prost i jasan odgovor: niko nam sa strane neće u pomoć pristići! Niko drugi do mi sami! Svaki sam pojedinačno, i svi ukupno moramo upregnuti sve svoje sile.

Za viši i bolji život našeg naroda.

Moramo to činiti, jer je tehnika dostigla neslućena savršenstva, a naš mali, naš srednji čovek ostao je u mraku, čak i iza petrolejske svetlosti. Prema njemu takvom, i u takvom njegovom stanju, ne smemo ostati ravnodušni. Čak ni onda ne smemo, kad bi naš rad na podizanju životnih uslova i potreba naišao na nepremostive teškoće. Naš učitelj Tirš strogo nam zapoveda: Napred, idi napred, a svaku prepreku savladaj, preskoči, slomi! U tome upravo i jeste sav čar našeg sokolovanja, u uništavanju onoga što

nas guši i tamani. I u koliko god bi bila beda veća, ili koliko bi neko pokušao da vrši nasilje nad nama, to bi nam samo dalo većeg poleta, većeg zamaha naše desne i leve mišice za stvaranje novih neznanih junaka u borbi za narodno dobro. Tako je to bilo i tako će ostati kod nas, jer smo od uvek bili uvereni, da

bez apostolstva nema Sokolstva.

Nikad Sokolstvo sa narodnog branika nije otstupalo. A bilo je kudikamo težih dana. Naša apostolska izdržljivost je sve savladala i mi nadživismo zaklete svoje neprijatelje, i njihovo se ime utrla, ne pominje se, a ako se kad i pomene, onda samo po zlu. I sa novim našim neprijateljima, ako bi ih bilo — isto će se dogoditi. Samo mi moramo trpeti. Trpeti i dalje raditi. Više raditi, a manje se srditi. Uvek više davati, a svagda manje tražiti. Samo tim, i samo tako

mi moramo stvoriti boljeg jugoslovenskog čoveka.

Stvoriti čoveka koji će stalno imati pred očima onaj veliki princip kojim se drže zemlje i gradovi. Princip pravde, istine i slobode. I to pravde i istine, čija sadržina nije u rečima, nego u delima. U delima koja se ne brišu od danas do sutra, niti se dadu menjati po nečijoj volji, već ostaju kroz vekove bistra kao kristal, a tvrda kao dijamant. I naše delo će morati do svoje stvarnosti da dolazi samo kroz pravu istinu, da bude osnovano na pravdi, a izvršeno u slobodi.

U duhu toga principa, mi vas, sestre i braćo, pozivamo da dvostrukom snagom u novoj godini zarijete svoje žilave ruke u posao — snažno, predano i junački, kako nama Sokolima to i priliči. Besprekidno, ustrajno

spremajte se za veliko sveslovensko slavlje u Pragu.

Za slavlje, ali i za bojno polje na kome ćemo se boriti ne samo za čast i obraz nas Jugoslovena, nego i za vrednost slovenske rase uopšte. Tu, na tom sokolskom polju, svaki od vas mora znati da ga gleda bratsko i dušmansko oko. Disiplinom, junačkom svešču svojom učinite neka se zaraduje to bratsko oko, a ono dušmansko neka zažali što nije u našim redovima. Zlatni Prag čeka nas raširenih ruku, a bratski češkoslovački narod sprema nam nezapamćen doček. Budite zato spremni da ovu ljubav nagradite snagom svojih mišića i veličinom svoje duše. A dok se ovo sve odigrava u ovoj našoj radnoj godini, ne zaboravite na onaj naš sveti zavet koji dadosmo

za sokolsku Petrovu petoljetku,

u kojoj će zablistati sva veličina sokolske misli. U kojoj smo dragovoljno pristali da budemo neimari bolje budućnosti našeg naroda. U kojoj ćemo uložiti sve svoje moći za slavni doček 1941 godine, kada će se naš ponos, naša uzdanica, naš mladi Kralj Petar II Karadorđević, pored svoje crvene sokolske košulje zaogrnuti sjajnim purpurnim kraljevskim plaštem, da bi tako vladao jednim sokolskim narodom. I ako još niste ništa učinili za petoljetku, smelo uletite u posao, najpre u manji a posle će doći i veći, prema potrebi i prema prilikama.

To nam je naš bratski pozdrav, to vam je naša bratska reč, uz tople želje:

Da živi Nj. Vel. Kralj Petar II Karadorđević!

Da živi Jugoslavija!

Da živi Sokolstvo!

Zdravo!

Beograd, 1 januara 1938 god.

SAVEZ SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Ako bacite, braćo, na naslovnu stranu pogled vidjećete da u donjem lijevom uglu piše godina XX. Eto, prije nego se ijedan današnji naraštajac rodio ovaj list je izlazio i duhovno jačao naraštajske redove. Soko nam ne daje samo tjelesnu snagu, već uporedo s njom daje nam duhovnu hranu, koja je također od velike koristi za nas, koji ulazimo u život. List ulazi u XX godinu; znači počeo je da izlazi već u 1918 — godini ujedinjenja, i od toga doba on je neumorno upotpunjavao jednu nasušnu potrebu našeg naraštaja. A naraštaj mora sam da oda priznanje neumornom radu, te da svaki redovno čita list i u njemu surađuje, tako da ova XX godina bude kruna rada tokom dva decenija.

U znaku današnjeg previranja u svijetu, danas treba svaki da ima svoj ideal, svoju vodilju u svijet, odnosno u život. A vi, braćo, prigrlite svoga vođu, svoj list, koji će vas sigurno voditi k cilju. Radite, ne klonite, samo u radu je spas.

Domovina od svojih naraštajaca očekuje mnogo, jer stara je poslovice da na mladima svijet ostaje. I ti naraštajci treba da budu dostojni nasljednici svojih preda, koji su im trudom utirali put k vedrijem i slobodnijem životu. Ništa danas ne pada s neba, sve se postiže trudom. Zato, braćo, prenite se i u novoj godini radite novom snagom za uspjeh. Nastojte da svaki od vas prinese nešto na oltar domovine, i to neka ga vodi, s tim na umu neka radi i uspjeh neće izostati.

ŠTO NAS ČEKA U 1938 GODINI

JOSO MATEŠIĆ,
Generalski Stol

Ušli smo u novu godinu 1938. Kad čovek ujutro ustane, već znađe što ga čeka i što će raditi taj dan. Tako je i na početku svake godine. I društva i pojedinci otpočeli su planski svoj rad. Pa i mi Sokoli znamo kakav nas posao čeka u ovoj godini.

Velik je naš posao. Nemoguće je sve ono izneti na papir što nam je dužnost i što moramo, a što hoćemo dragovoljno uraditi u ovoj godini. To mi svi znamo. No između svih dužnosti, moramo ovoj posvetiti najveću pažnju.

1938 godina, naime, jeste druga godina Sokolske Petrove petoletke. Plan, koji je naš Savez izradio, poznat nam je. A naše jedinice također su mnogo toga obećale učiniti. I pojedinci učiniše zavete koje su delom ispunili, a delom će učiniti u ovoj godini, odnosno do 1941 godine, kada će biti završena naša petoletka i kada ćemo se naći pred značajnim momentom. Biće od presudnog značaja hoćemo li i kao celina, i kao pojedinci izvršiti naše zavete. Dobro je rekao jedan brat: »Svestan sam svoga zaveta. Dobro sam pazio šta ću zavetovati, jer kad zavet ne bi mogao s mojom krivicom učiniti, stidio bih se da živim. Soko ne sme da klone, on mora da sokolski svršava svoje dužnosti, a zavet mora da ispuni i izvrši ako hoće da mu bude ime svetlo, savest mirna i čast ponosna! Zavet je svet i težak, ali zato sladak i drag! Zavet se mora izvršiti, jer smo odgovorni po njem sebi, domovini, narodu i Kralju!« Ovim se rečima nema šta dodati. One su dovoljno jasne svakom Sokolu. Zato nastojmo, da savesno ispunimo naše zavete i prema sebi i prema obitelji, prema društvu i državi. Svakim danom daje nam se prilika da zavet izvršimo. Vreme je skupo, ono se ne vraća. Koristimo svaki čas da poradimo u okviru naše petoletke.

Ove godine čeka nas još jedno: Deseti svesokolski slet u Pragu. Čitali smo i čuli o pripravama za taj slet, koji će biti najveći od svih dosadanih, prava manifestacija sloge i snage svega Slovenskog Sokolstva. Ovaj slet biće najjača manifestacija sokolske snage i misli svega Slovenstva. Na njega će poći hiljade i hiljade Sokola iz Jugoslavije, Poljske, kao i bugarskih Junaka, da s braćom Čehoslovacima manifestuju moć i silu Sokolstva, te najmoćnije organizacije mira, bratstva i ljubavi. Mnogi će i od nas poći na taj slet i poneti s njega neizbrisive dojmove, koje se ne daju ničim zameniti, nikad zaboraviti.

Kada sam 1932 godine učestvovao na velikom IX svesokolskom sletu u Pragu i nastupio tamo kao vežbač, mislio sam, da sam na vrhuncu sreće, da su ostvareni svi snovi naši... Gledao sam 17.000 vežbača gde vežbaju odjednom! Video sam najveće scensko delo ovog veka: »Tiršev san«, koji sam gledao svaki dan. Video sam toliko toga, da to neću moći nikada opisati ni prikazati. To je trebalo videti...

Dok budem živ želiću da sudelujem na ovim sletovima, koji se priređuju svake šeste godine. To je želja sve braće i sestara koji su bili na prošlom sletu. Zato treba da se svi koji budemo sudelovali na ovome sletu dobro spremimo. Brzo će proći ovo nekoliko meseci do tih velikih sletskih dana. Iskoristimo sve slobodno vreme, da se pripremimo za X svesokolski slet u Pragu! Sve žrtvuјmo, da možemo poći u zlatni Prag. Nikad nećemo požaliti troška i truda!

To je drugo šta nas povrh svih ostalih dužnosti čeka u 1938 godini. Osim toga imaćemo u našoj državi nekoliko sletova, župskih i okružnih, imaćemo u svakoj jedinici javnu vežbu. I za te priredbe moramo se dobro spremiti, kao i za sve proslave u ovoj godini. Kod svega rada moramo imati uvek na umu, da nas i drugi gledaju i po tom sude naš rad i nas same.

1938 godina neka nam bude godina rada i spremanja za velike sokolske dane. Sokolska Petrova petoletka i praški slet neka nam budu glavna briga posred ostaloga.

1.

Čovek vredi u stvari samo onoliko, koliko vrede njegova dela. Vrednost nečijeg dela određuje se po tome kako on misli i radi, a to se najbolje može proceniti po onome što i kako on piše. Stoga nije potrebno da se čudimo, kada nam moderni pisci neprestano trube u uši svoje teorije o neminovnoj potrebi štampe. Danas svako i najmanje društvance, pripadalo ono bilo kojem životnom pravcu ili kulturnom shvatanju života, ima svoj društveni organ, časopis, u kojem se verno i jasno ocrtava glavna idejna čežnja njegovih članova i prijatelja. I mi, sokolska omladina, imamo svoj naraštajski »Sokolić«. Kao i svi mnogobrojni časopisi ostalih društava na kugli zemaljskoj, i naš »Sokolić« ima u glavnome tu svrhu da upozna naše prijatelje sa velikom idejom Sokolstva, a nama da služi kao sredstvo za kulturno i prosvetno podizanje, za razvijanje duha i uma, te — napokon — za međusobno duhovno upoznavanje i zbližavanje sokolske omladine svih slavenskih naroda. Po tome sudeći, naš »Sokolić« imao bi da bude pun mladenačkog poleta i duhovnih ambicija, taj naš »Sokolić« trebao bi da bude verno ogledalo naše duše i naših osećaja; čitajući »Sokolić«, čovek bi trebao da dobije utisak da u njemu mladost piše svoj veliki dnevnik, sanovnik svojih snova i zbornik svojih nesalomljivih i čistih ideala. Ali »Sokolić« to nije u potpunosti iz jedinoga razloga, što mnogi među nama ne znaju u stvari šta da pišu i kako da pišu. Plaše se prihvatiti pero, jer misle da neće imati uspeha i da će ispasti komični u očima urednika, koji bude čitao te njihove tvorevine. Sami o svojim sposobnostima imaju veoma loše mišljenje, te tako svom talentu zadaju smrtni udarac i propadaju, gubeći se u ispraznim ludovanjima taštine i dosade. Njima se čini da u ovome svetu nema baš ništa što bi oni mogli opisati, a da se ne izlože opasnosti da izgledaju komično. To je strahovita zabluda, koju treba raskrinkati...

2.

Život sveta prepun je svakog dana najčudnijih događaja, uvek novih i svežih, zanimljivih i važnih. Treba samo hteti i znati, više hteti nego znati, opaziti i upoznati te događaje i — eto nam teme za članak, koji mora biti i zanimljiv i lep i poučan. Ali mi redovito, nažalost, putujemo kroz život slepi pored zdravih očiju. A duhovna veličina jednoga čoveka odrazuje se baš u njegovoj sposobnosti, u bistrini njegova uma, da opazi i prepozna te skrivene lepote života. Ni Kant, ni Tolstoj, ni Betoven, ni Gete i drugi ne bi bili ono što jesu, da nisu hteli upoznavati i voleti duboke tajne života i prirode, koje mogu da budu nezanimljive samo za prazne glave...

Svakog dana možemo da vidimo velike manifestacije života u prirodi i oko sebe, pa ipak nikada nam ni na kraj pameti ne pada da opišemo svoje utiske iz tih čarobnih labirinta vaseljenskog zbivanja. Čovek bi rekao da je sve stalo, da je sav život izumro i da ničega više na ovome svetu nema, o čemu bi bilo vredno pisati. Pa ipak, vešt posmatrač, kada bi sve nestalo i propalo, napisao bi članak — recimo — »Umiranje života« i taj bi članak imao epohalnu vrednost, imao bi karakter događaja svoje vrste...

3.

Grozno se varaju svi oni, koji misle da čovek mora biti u najmanju ruku genij, pa da bi smeo zamočiti pero da njime nacрта na hartiji svoju dušu ili svoj osećaj. Kada bi tako bilo, u svetu bi se napisalo veoma malo pametnih stvari. Dugom vežbom i snažnom voljom izgrađuje se čovek za ono što hoće da postigne, što nam najbolje pokazuju primeri velikih ljudi. Naši veliki pronalazači na polju elektrotehnike, Tesla i Pupin, sinovi su seljačkih i neobrazovanih roditelja, a veliki slavenski filozof i državnik, nedavno preminuli T. G. Masarik, bio je obični kovački šegrt. Svi ovi, i još bezbrojni drugi slavni ljudi, snagom svoje volje i duha pisali su istoriju čitavog jednog pokolenja, jednog veka i jedne velike kulturne epohe. I ko onda, nakon svega

toga može i sme reći da i ovdje među nama nema po koji Tesla ili Gete, koji će se tek razviti i zadiviti svet veličinom svoga duha?...

Naša budućnost je u našim rukama, učimo, radimo i stvarajmo da bismo tako pokazali našim učiteljima i vodama da im trud oko nas nije jalov i uzaludan. A to možemo najbolje pokazati time, što ćemo intenzivno potpomagati saradnjom i propagandom svoju sokolsku štampu, a prvenstveno naš »Sokolić«, jer je on naša moralna kvalifikacija i pred našim starešinama i pred spoljašnjim svetom.

LJUBITE SVOJU DOMOVINU! ISMET A. TABAKOVIĆ S a r a j e v o

Pojam ljubavi u današnjem svijetu tumači se naopako. On je dobio sasvim nove forme, koje nalaze svoje uzroke u samim ljudima. Pod tim imenom mnogi ljudi tumače razne osjećaje, koji u stvari nemaju ništa zajedničkog s ljubavi. Jedan filozof podijelio je pojam ljubavi na četiri razne vrste. On je za ljubav dao četiri definicije, koje je odredio prema tome kako ljudi osećaju. Taj filozof smatra, da postoje četiri načina na kojima se bazira ljudsko osećanje simpatije prema drugima. Skala njegovih četiri ljubavi je otprilike ovakva: 1. nacionalna, 2. socijalna, 3. metafizička i 4. seksualna ljubav.

Prve dvije vrste ljubavi, po ovoj skali, nas najviše zanimaju. Dok su seksualna i metafizička ljubav manifestacije momentanih raspoloženja, dotle nacionalna i socijalna ljubav imaju karakter dubokog, trajnog i spontanog osjećaja. Grčka pjesnikinja Safo s pravom je seksualnu (spolnu) ljubav nazvala komičnim ludovanjem fizisa. Francuski književnik de Stendal rekao je u svojoj knjizi »O ljubavi« da je metafizička ljubav svojstvena samo ljudima koji duhovno lebde po metafizičkim sferama, ali ipak nisu u stanju da spoznaju duboke tajne života.

Bez obzira na ove možda malo i preoštire filozofske osvrte na seksualnu i metafizičku ljubav, mi ćemo se radije zabaviti analiziranjem nacionalne i socijalne ljubavi.

Nacionalna ljubav skoro je ista što i socijalna ljubav. Razlika je samo u tome, što se nacionalna ljubav ograničava samo na ljubav prema svojoj rodnoj grudi (domovini), prema svom narodu, dok socijalna ljubav znači opći drugarski nagon, žudnja za ljudskim društvom, zajednicom i univerzalnim bratstvom među ljudima.

Nacionalna ljubav dublja je i snažnija od makoje druge ljubavi. Ona je usadena u srce svih ljudi i nema čovjeka, koji nije osjetio barem malo ljubavi za svoju domovinu. Bez nacionalne ljubavi nemoguće je zamisliti čovjeka, ali da ima ljudi bez socijalne ljubavi, to je odavno dokazano. I najstrašniji mrzitelji čovječanstva (mizantropi, egoisti i pesimisti) volili su svoju domovinu na svoj način.

Kada ne bi bilo nacionalne ljubavi u svijetu bi neprestano vladale velike nesloge, a ratovi bi bili još češći i krvaviji nego što inače jesu. Svi veliki umovi čovječanstva odlučno su propovijedali ljudima ljubav prema rodnoj grudi. Svojim životom i radom uvijek su bili dostojni ideali nacionalno svijesnih velikana.

Mnogi veliki umovi stranih zemalja i duh i snagu svoju stavljahu u službu svoje domovine. I naš narod u duhovnim velikanima naše historije ima bezbroj primjera velike ljubavi za domovinu. Štrosmajer, Karadžić, Njegoš, Gaj i — napokon — naš neumrli Kralj Aleksandar Prvi Ujedinitelj, velika su imena, koja kroz svoje patnje i pregaranja podigoše našoj domovini ugled velike i jake države.

Ljubimo svoju domovinu, jer je nacionalna ljubav koja ne umire, koja je vječna i koja će trajati dok bude svijeta. To neka bude za nas Sokole jedno od najvažnijih načela našeg života i rada.

NARAŠČAJSKI SMUČARSKI TEČAJ V KRANJSKI GORI

NANDE MAJNIK,
Pred dvor

Načelníštvo Saveza SKJ je priredilo v božičnih počitnicah smučarski tečaj za naraščajnike. Tečaja se je udeležilo 20 tečajnikov iz devetih žup. Tečaj je trajal od 23. do 31. decembra. Ves čas tečaja je bilo zelo lepo, čeprav jako mrzlo vreme in je tečaj dobro uspel. Tečajniki so bili nameščeni v novootvorjenem sokolskem okrevališču »Petrovem« v Kranjski gori.

»Petrovo«

Zima in njena opojna pesem belih poljan nas je privedla skupaj in združila. V »Petrovem«, za katerega veljajo besede I. nam. starešine Saveza SKJ br. Gangla

Sokolov naj krepost, žena vrlina
tu v Petrovem ima svoj vir bogat: —
dar tvojemu veličju, domovina!

smo se zbrali.

Od vseh strani so prihili bratje, polni življenja, z močno voljo, voljo sokolsko. Najmočneje so zastopane župe dravske banovine, potem župe Zagreb, Sušak, Varaždin, celo iz daljnega carskega Skoplja je prihitel brat, eden najmlajših v našem zboru in najdražjih. Tako je tih in miren in kljub poškodbi vsak dan prvi na mestu, z gorečo željo pridobiti čim več v teh kratkih dneh.

Kakor martinčki se grejemo na toplém soncu

Vsak dan vstajamo ob 7., ob 8. smo na torišču našega udejstvovanja in potem smuk, plug, razne opore, kristjanije in preskoki do pol dvanajstih, po kosilu pa znova do mraka. Treba je izkoristiti vsako minuto. Zavedamo se, da bi dosegli z dobro opremo dosti več, toda tudi dobra volja nekaj zaleže. Ne mešamo se med »svetovnjake«, ki hodijo za kako urico na dan na zgledeno smučišče »univerze«, da si olajšajo prebavo, ne, mi hodimo dan za dnem visoko gori v laze in rovte, ki so s

Brat Gangl nas je obiskal

svojimi strmimi in valovitimi zemljišči, ki smo jih nazvali »Hopki, hopki«, trda preizkušnja naših moči. Veliko nas je, zato se moramo pri pouku deliti na več skupin. Tudi mize v sončnem Petrovem nas ločijo v skupine po šest. Zato nas pa večer, čas oddiha, združuje. Ko igra v dvorani godba in bijejo pete plesu takt, takrat smo vsi zbrani v »podpalubju« v največji spalnici. Pogovarjamo se o vsem, kar smučarja najbolj zanima, ko pa zmanjka modrosti, tedaj poskrbe Don Johan, vesela Varaždinca, prebrisani novomeški kozak ali kdo drugi za zabaven program. Do devetih. Potem gremo spat, saj vemo, da bo treba zjutraj zgodaj pokonci. V teh večernih urah smo sami s seboj, čutimo, kako smo si enaki, sorodni, bratje. Sklepajo se vezi nerazdružljivega sokolskega bratstva.

Sveti večer! Večina tečajnikov je prvič na ta večer od doma. Ta večer se zberemo vsi pri eni mizi, da smo eno, ena sama velika družina. Niti mislim ne damo od sebe. Nočemo biti jata otožnih mladeničev, ampak krdelo borecev z močno voljo. Ko zažare svečice na božičnem drevescu in zbeže misli na dom k dragim, zaori pesem sokolskih legij. »Le naprej brez miru« in nas zopet družijo.

V temni noči sanja prelestni gorenjski kot. Zvonovi pojo in vabijo k polnočnici. Sneženi

Ko so Ponce od vrha do tal ožarjene od sonca, se požanemo domov

kristali bleste ob svitu redkih svetilk. Sneg škriplje pod okovanci. Strnjena gruča stopa proti božjemu hramu Orgle sanjavo done: Sveta noć, blažena noć...

Dnevi teko. Hitro, mnogo prehitro. Komaj smo se spoznali, bomo morali narazen. S pesmijo se dviga vsako jutro modro-belo-rdeča zastava na visoki jambor pred domom in naznanja začetek našega dela, z mrakom in sokolsko himno se spet spušča. Zastava, ki plapola v vetru, nam pošilja pozdrave visoko gori v laze, zastava nam kaže pot po napornem delu v sokolsko Petrovo.

Obisk. Vse je vznemirjeno. Brat Gangl je prišel. Dežurni bega iz spalnice v spalnico. Tole bo pospraviti, ono ni v redu. Njegovo razburjenje je skoro nepotrebno. Bratje vedo, kaj je njih dolžnost. Red je ena prvih sokolovih vrlin.

Še ena stvar nas je razveselila proti koncu tečaja. Urednik Sokoliča, br. Jeras, nam pošilja pozdrave. »Glej, glej, vsi mislijo na nas«, se vesele naraščajniki. In toplo nam je in drago, ker vemo, da nismo pozabljeni in osamljeni.

Sestri Olgi povzročamo največ skrbi. Ve, da prihajamo domov utrujeni, prezeblji in lačni. Hvaležni smo ti za ves tvoj trud in pozornost, dobra duša.

Proti koncu tečaja pridejo sestre-tečajnice. Skupno se podamo na ono stran državnih mejnikov, pod mogočni Mangart. Belopeška jezera so vkovana v led, kot ta lepa naša zemlja v okove tujega robstva. Prelep je ta del zemlje, a vendar hitimo nazaj, nazaj domov. Tudi k ruski kapelici pod Vršičem, k temu bridkemu spominu na svetovno morijo, smo se podali. Številni sinovi širnih ruskih poljan počivajo tod v objemu silnih vrhov, ki so jim bili tuji in sovražni, svoj mirni, večni sen.

Najlepše pa nam je bilo v lazih, čeprav je bilo mraz, da včasih dvojne rokavice niso dosti zalegle. Zato pa je bil sneg, da se je vse prašilo za nami. Res, da se je neredko kdo prekopicnil, da ni vedel ali je zemlja spodaj ali zgoraj, vstal iz snega bel kot pek, kislega obraza mel s snegom zmrzle prste, pa je posijalo sonce in smo se grelji pred seniki kakor martinčki na prvem pomladanskem soncu.

Lepo je bilo!

Pod mogočnim Mangartom leži zaledenelo belopeško Jezero

DAN MORA

S. SVOBODA
Z a g r e b

Imamo more, naš divni Jadran, koji su još u davnini naši pradjedovi zavoljeli i uvidjeli njegovu važnost, te su ga ljubomorno čuvali; njega imamo sada mi. Davno su Tomislavove lade krstarile Jadranom i ulijevale strah neprijatelju, tako i sada krstare naši brodovi ponosno Jadranom. Mnogi su se otimali za Jadran, ali on je ostao naš, ostao je onoga kome i pripada.

Viteški kralj je rekao jednom zgodom: »Budite otsada kao i dosada vjerni čuvari našega Jadrana, za Vama stoji čitava ujedinjena otadžbina.«

Mnogo nam je rečeno i moramo da uvijek branimo taj naš Jadran, za koji su i naši pretci toliko krvi prolili.

Jadran nam je živa garancija napretka, živi put koji nas spaja sa svijetom. Još mnoge premućnosti daje nam Jadran i dužnost je naša da ne zaboravimo nikad ono naše staro pravilo: »Čuvajmo naše more!«

60 GODINA ŽIVOTA OTONA ŽUPANČIČA

S. SVOBODA,
Z a g r e b

Oton Župančič

Vinica, malo slovenačko selo u Beloj Krajini, dalo je 23. januara 1878. slavnog slovenačkog pjesnika Otona Župančiča. U rodnom seocu završio je osnovnu školu, gimnaziju u Ljubljani, te filozofiju u Parizu i Beču. Nakon završenih studija bio je nastavnik ljubljanske gimnazije; saradivao je u kazalištu i stalno je bio urednik i saradnik raznih listova i časopisa.

Skupa s Cankarom on je stvarao savremenu slovenačku umjetnost, ali nakon rane smrti Ivan Cankara on je postao vođa moderne slovenačke književnosti. Njegova su djela veoma obilna, uglavnom on je lirski pjesnik najsnažniji predstavnik slovenačke moderne i jedan od najjačih predstavnika čitave jugoslavenske književnosti. Napisao je zbirke pjesama: »Čaša opojnosti«, »Samogovori«, »V zarje Vido-ve«, »Čez plan« i t. d. Zatim je napisao tragediju u stihovima: »Veronika Deseniška«. Neobično važan je kao dječji pjesnik; na tom polju napisao je zbirke: »Pisanice«, »Sto

zagonetki« i »Ciciban i još nešto«. Te njegove pjesme nisu samo vesele kao kod Zmaja Jovanovića, one su i dublje, uopće najbolje što imamo u našoj književnosti te vrste.

U početku svog književnog stvaranja ugledavao se na naše narodne pjesme, docnije, kada su ga studije odvele u Beč i Pariz, ugledao se mnogo na francuske simboliste i moderniste. Naročito je čitao Verlaine-a (Verlena) i Demela. On uzima od njih i slobodu misli i kompoziciju, ali ipak usred stvari prevlada opet narodni element.

On je dubok pjesnik, koji u pjesmama pokazuje nepravdu čovječanstva, njegov napredak kao nesreću za pojedince. Upoređuje selo s gradom, pjesme vjetra, trave, pastira i slavu s pjesmom grada, tvornica i radnika. Njegova pjesma »Duma«, jedna je od njegovih najboljih pjesama, općevječanskog karaktera.

Januara ove godine navršio je Župančič 60 godina svoga plemenitoga života, 60 godina borbe i stvaranja. Zato on i jest sada najbolji slovenački, a jedan od najboljih jugoslovenskih književnika.

1. Prvidenje

Eno tamo, na plavom istoku, gde zora svakog jutra pojavljuje svoje purpurno lice — tamo sam jutros video nasmejanu Vilu kako sedi na kamenu sa zlatnim oreolom oko valovite kose...

Obratih joj se:

Ljubim Te beskrajno, samrtnički Te ljubim, božanska lepoto nad svim lepotama... Mladosti nemam, lepote nemam, ljubavi nemam... Ni roditelja, ni prijatelja, ni braće, ni sestara nemam, nemam ni bogatstva ovozemaljskih... Imam samo veliku Nadu i veliku Veru u Tebe, beskrajna lepoto vasseljene i večnosti... Sve radosti ovoga sveta mimoišle su me kao naduvene buržijske gospe prosjački lik na aveniji... Pa ipak, lepoto nad lepotama, ja sam srećan i još bi bio srećniji kada bi mi Ti poklonila tek jedan osmešak sa svojih rumenih i večno lepih usana... Nasmej se, Slobodo čarobna, nasmej se svima onima koji Te nemaju i koji Te žele... Nasmej se Slobodo božanska, onima, na obalama plavoga Dona i uzrujane Volge... Nasmej im se i reci im, kao što si govorila dedovima mojim:

»Dulce et decorum est pro patria mori...!«

...Eno tamo, na plavom istoku, gde se svake zore radaju dani, prepuni patnji, krikova i suza — tamo sam jutros video nasmejanu Slobodu kako se toplu smeši nesretnim sinovima Rurikove unesrećene zemlje...

2. Srce

Magla je siva i gusta, večer je uplakana i bleđa kao ostavljena draga, a kapi jesenje kiše krupne su i ledene kao krikovi umirućih bezvernika... U skromnoj sobici, na beloj postelji, oblivena crvenkastima zrakama stare petrolejke na umiranju, leži bolesna žena — četverostruka majka i hiljadu-kratna mučenica, ropkinja života dece svoje...

»Majko, da li ti je bolje?« — upitah šapatom.

»Vrlo mi je loše; tu pod rebrima kida me nešto i srce me boli, boli do krika...!«

»Srce?!«

»Da, sinko, srce! Čemu taj pogled tvoj; čudiš li se, sine, čemu na meni?«

»Srce, majko? Zar ima još na svetu neko koga srce boli, zar ima još na svetu srca...?«

»Ti vrediš, sine. Srce je središte ljubavi, osećaja i vere ljudske; srce je osetljivi instrumenat na kojemu Bog izvodi uzvišene kompozicije radosti i bola; srce je, sine, glasnik kroz čije akorde govori Večnost...!«

»Ja, majko, nikada nisam slušao te velike melodije srca, nisam imao tu sreću...!«

»Evo, sinko, čuj... ovde je veliko srce materinje, srce koje je od prvog tvog daha kucalo za tebe, tebi i radi tebe: prisloni uho i slušaj veličanstvenu sonatu materinog srca o materinjem osećaju, materinoj veri i neumrlj ljubavi majčinskoj...!«

Moje je uho počivalo na mekim grudima bolesne majke i čuo sam uistinu neobične neke melodije — sad setne sad vesele — a vani je kiša sumorno tuckala po prozorskim staklima i dan je bez krika umirao...

Ja slušah te jesenje večeri divnu pesmu ljubavi majčinske...

3. Bol

Zavijen u ledenu šutnju, kao u belu mrtvačku plahću, šetao sam se te septembarske noći, sam sa svojim mislima, obalom reke, koja se blistala i nestajala u tami kao detinji san o vilama. Daleko od jadne stvarnosti ovozemaljskog životarenja, daleko od očajničke jurnjave za ispraznim taštinama ljudskim, daleko od svega što vredi i ranjava, moja duša, srećna kao golubica,

lepršala je amo-tamo po velikim vaseljenskim beskrajnostima, osećala prirodu i razgovarala s Bogom...

Pod širokom krošnjom stare tužne vrbe iznenada mi je pogled pao na belu senku nepoznate žene. Pridoh bliže i razabrah kako nad rekam, kao sena nekog davnog pokojnika, lebdi prekrasna plavokosa devojka s tužnim očima, sva u belini. Nikad u svom životu ne videh tako čudesno lepa ljudskoga stvora...

»Ne čudi se mom dolasku, prijatelju moj, stari smo mi znanci!« — reče mi devojka.

»Nema u tvom životu — nastavi ona — dana kad ti mene ne čuješ i ne osetiš u sebi, niti noći kada me ne snevaš. Ja sam tvoja ljubav, tvoja verenica, život tvoj i sve tvoje...«

»Pa ko si ti onda, lepa devojko?« — upitah je u čudu...

Ledenim osmehom, koji je bio gorak kao život, devojka s tužnim očima odgovori:

»Ja sam bol...!«

4. Igra života

Bio jednom jedan plavi leptir...

Imao je tanka krilašca kao svileni veo i nežno telešce kao bela pahuljica januarskoga snega. Leteo je od cveta do cveta, naslađivao se mirisima i slatkim sokovima života i bio srećan, beskrajno srećan. Jednoga dana zaželi lepi plavi leptir da se vine do Boga, da zagospodari svetom da nikada ne padne u naručje smrti; hteo je lepi plavi leptir da postane — Večnost. I veselo odleprša u daleke visine sunčane, žureći se pravo k Suncu. Ali žarka svetlost nebeska zaslepi mu pohotne oči, zapali mu meka krilašca i mladi se leptir sruši na zemlju, sagoren i mrtav...

Bio jednom jedan lepi plavi leptir, koji je hteo da bude — Večnost...

SJEĆANJE NA HERCEGOVAČKO - CRNOGORSKE JUNAKE

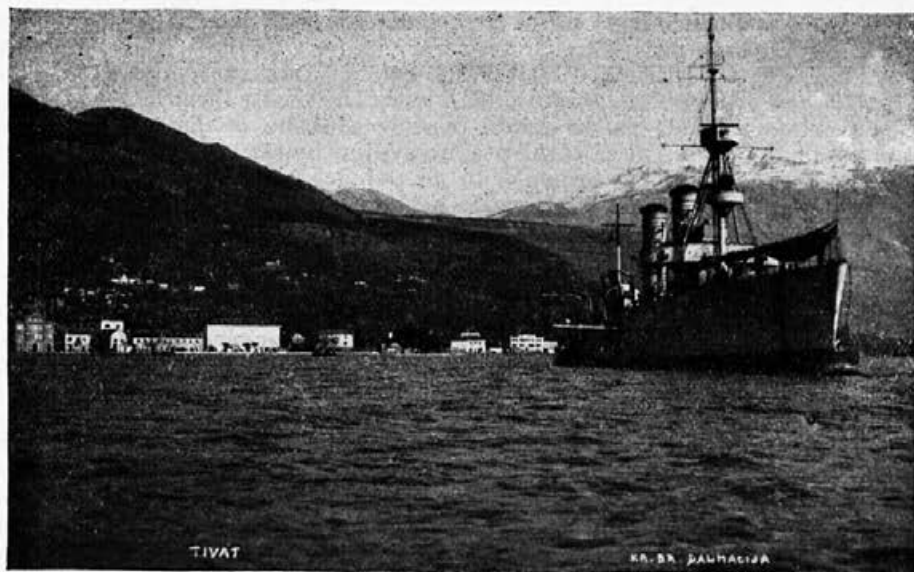
S. SVOBODA,
Z a g r e b

Uvijek mi je u pameti naš dobri profesor, koji nam je uvijek pričao o starim crnogorskim i hercegovačkim junacima, o njihovim borbama s Turcima, o svakojakim epizodama o njihovom burnom ratničkom životu:

Stari dvorac negdašnjih grofova u Tivtu

»E, draga djeco, tako vam je bilo tada, pa nije pravde bilo, nju je krojio svaki za sebe, a teško je bilo. Turci nisu dali našem narodu ni da maknu...«, tako je govorio naš profesor šetajući razredom, a kada hoće nešto važnije da reče, onda stane te se jednom rukom podboči na klupu, a drugu metne o bok, gleda stalno u jednu tačku i priča, a u razredu tišina. Kada prestane uvijek reče »Eh, moja djeco, tako vam se živjelo onda«, i produži da

Kr. brod „Dalmacija“ u tivatskoj luci. Pozadi se lijepo vidi Lovćen pod snijegom

šeta razredom. A mi smo ga voljeli i uvijek smo navaljivali na njega u jedan glas: »Pričajte, pričajte!«

I priča nam naš profesor, živo i rječito, uvijek nešto novo i zanimljivo. Ja se sjećam živo njegovih riječi. Jednog dana započe naš profesor:

»Hajdučka četa Pera Tunguza zadanila je na proplancima planine Veleža. Prije toga hajduci su se tukli s Turcima i sada su se oprali i najeli debelog ovnujskog mesa i odmoriše se u bukovom hladu. S te uzvisine imali su hajduci lijep pogled na romantičnu nevesinjsku prirodu: tu je i tvrđava Knežaća iz koje vire debeli turski topovi, tu su čardaci bega Ljubovića, koji gospodari tim krajem, a daleko prema zapadu diže se visoravan Banjac, krvavo borilište bosansko-hercegovačkih muslimana oko vlasti i gospodstva. Kada se svega toga nagledaše, zapita jedan od družine svoga vođu:

»E, moj 'arambašo Tunguze, golem jad nas ubija po svim planinama, a ja ne znam čemu ovo sve služi?«

»Moj 'ajduče«, odgovori harambaša, »mi smo duhovni nasljednici crnogorsko-hercegovačkih 'arambaša: Pivljanina Baja, barjaktara Sima, Sopusine Vuka, Mandušića Vuka i mnogih drugih koji su bili zatočnici pravde, slobode i istine. Oni nam, brate, ostaviše teški amanet da branimo i čuvamo potlačene i pogažene, da čeličimo u njima naš duh i vjeru u bolja vremena. Da bijemo na svakom koraku Turke zulumčare kao zmije otrovnice, da im imanja uništavamo i da ih primoravamo da bježe od 'ajdučkog noža, treba da su na vječitoj mucu, da im se ne da ni živjeti ni umrijeti, eto, zašto nas jadi biju i kojemu cilju služimo«, završi harambaša.

»Moj 'arambašo, 'oće li raja nevesinjska da se digne na oružje ovoga puta protiv Turaka?«, zapita opet hajduk.

»Nema bune i ustanka«, odgovori opet harambaša, »bez prolivene ljudske krvi. Svi sastanci i svi razgovori, ma kakvih ljudi od glasa i uticaja ostaju šuplje priče, ako se ne preliju i natope ljudskom krvlju. Prolivena ljudska krv nabrekli je kvasac svakome dobru i svakome zlu. Zato i posjekosmo Ibricu Vukotića, na Kolečkim Glavicama, ubismo turske prvake Bega i 'aračliju Pera Grudu, bacismo u jamu na Vrhovima Ibrahima Šataru, i vi sami znate da bih vam ih mogao do noći nabrajati koliko turskih glava posjekosmo. dalje koliko njihovih sela popalismo, oplačkasmo i strah u žile Turcima zatje-

rasmu. Sva ova zla učinismo ne bi li raju nevesinjsku digli na oružje protiv Turaka, te da bismo naše lisice pretvorili u vukove. Ali moji 'ajduci nisu' svi vukovi jednaki, već ih ima od tri vrsti. Eto da vam opišem ove tri vrsti vukova. Jedan se zove vuk mrkov. Taj je vazda sit i nahranjen, jer on ne čeka da mu se smrkne, pa da ugrabi ovna iz tora, no to čini još za sunca. ne mareći ni za čobane, ni za torne pse, no svojim junaštvom i 'itrinom ugrabi iz tora brava, pa s njim u grmen, i tu ga pojede. Na taj način vuk mrkov nikad nije gladan, no uvijek sit, a uz to hrabar i neustrašiv.

Drugi je vuk čučalica, koji nije sit i na'ranjen, nego i gladuje po koji put. On čeka da izađe iz svoga skloništa, te da udari na tor pošto se dobro smrkne i bude dobar komad noći, te u toru sve dobro spava, tada vam on krene lagano i oprezno šumom. Kada dođe na ivicu šume najprije ogleda sve oko sebe, i kada ništa ne čuje ni glasa pasa, ni ljudski govor po kolibama, onda se tek riješava da udari na tor. U takvom opreznom radu može da prođe dan — dva i tri, a da mu se ne ukaže prilika da sebi stekne bogat ručak. A takav vuk nakon dugog čučanja, očekivanja i vrebanja i najposlije ga glad natjera, neće da uquine, no rizika svojim životom, te ugrabi iz tora brava i spasi sebi život.

Treći je vuk požmirep, koji čitav život predani u grmenu tek u kasnu noć jedva se odluči da krene iz tora. Tada se on lagano kreće šumom i slučajno stane nogom na suhu granu koja šušne, a on ponovo pobjegne u svoj ležaj. Po nekoliko puta kreće, ali ga šušanj vraća ponovo u grmen. Tako mu prođe nekoliko noći lutajući šumom u najvećem strahu i gladi, ne usuđujući se da na silu ugrabi plijen iz tora. Taj kukavičluk toga vuka traje nekoliko dana, dok najposlije ne uquine od gladi. Eto, to vam je vuk požmirep, koji od straha za život najposlije umori svoj vlastiti život.

I nas 'Ercegovaca i Crnogoraca bilo je vazda pa i danas, od sve tri vrsti. Jedni smo vukovi mrkovi, drugi smo vukovi čučalice, a treći smo vukovi

požmirepi. Istoriju junaštva, čojstva i pregalaštva za jugoslavensku misao Crne Gore i 'Ercegovačkih plemena stvarali su u prvom redu vukovi mrkovi, a tek ponekad vukovi čučalice. Što se tiče vukova požmirepa, to su uvijek bili: žbiri, skutonoše i sluge raznih paša, vezira, guvernera, vladika, knjaževa i kraljeva. To je zagušljivi »gucki« talo naših brda i planina, vazda bio i ostaje.

I eto: ako ovoga puta nadvladaju u Nevesinju vukovi mrkovi nad vukovima poždirepima i čučalicama, eto krvavog narodnog ustanka na Turke, a ako vukovi čučalice i požmirepi budu jači od vukova mrkova, nit' se broji što smo ovo do sada uradili, nit' će bit 'ustanka, no ostajemo raja i tursko roblje k'o što smo do sada bili«, završi harambaša Tunguz Pero, a svi hajduci u jedan glas potvrde istinitost njegove priče.

»E tako vam je bilo tada«, završi naš profesor i krene razredom, a mi smo svi bili mirni pod utiskom njegovih živih riječi.

PRVI SNEG

FERDO PAVEŠIĆ,
Sarajevo

Prvi je sneg jutros na usnuli šumarak pao
i njišu se pod belim plaštem visoke smreke...
U dnu obronka iznenađen je zečić uplašeno stao
i posmatra bele pejisaže i obzore daleke...

A šuma šuti... Beli se kristali nežno cakle
i tragovi staroga vuka vijugaju se dolom...
Stojim pod smrekom i dušu su mi tiho takle
uspomene iz detinjstva, protkane bolom...

Nekada sa osmehom sam sreće čekao jutra,
koja su svitala u kristalima ranoga mraza...
Ja ni snevao nisam da će moje životno »sutra«
biti potresnim bolima posvećena staza...

Pa, ipak, došlo je do mene to turobno »sada«
i nosi u sebi veliku ranu životnoga bola...
Nijedan moj dan nije više bez suza i jada
i ja nosim u sebi svu setu smrznutoga dola...

ELEGIJA

ISMET A. TABAKOVIĆ,
S a r a j e v o

Kipte suze u oku k'o krvca vrela
I gore k'o ljubav djevičanska, čista;
Oživljuju srce i sjećanja svela,
Svaka kao dragulj kristalni se blista.

Iz očiju teku u gustome mlazu
I ja ih gutam požudno i lako,
Mnogo su mi puta zaklonile stazu,
Pa zanešen tako od bola sam plak'o.

Staza mog života slavi ne ide
I stoga idem tako umornih nogu,
Preda mnom konture mračne se vide
I ja se sreći nadati ne mogu.

A možda već sutra nad mojom će glavom
Stršiti krizantema tužno i jadno;
I gomila zemlje pokrivena travom,
Kao znak da je na sv'jetu sve prolazno.

Pa čemu onda još tako sjetan biti
I borbom si života nerve kršiti;
Čemu pred sobom istinu голу kriti
Kad znam da jednom ću i tako svršiti.

Neka ide sve kako je išlo prije,
Neka ide sad ko što je išlo lani,
Još malo nek me i ovo sunce grije,
Jer proći će i ovi sumorni dani.

MOJ BRAT

НОВАК АРСЕНИН,
Нови Кнежевац

Равнице миле и драге,
њиха се класје зрело;
а лице мога брата
тужно је и невесело.

Погурен за плугом иде
преврће угарак рани;
нада се да ће једном доћи
за њега лепши дани.

Милује својим оком
жита и зрело класје,
косом старом обара
до мрака нестаје.

А газда за њим иде
будно му прати рад,
да који влатак не проспе
то је сваки, сваки рад.

Кошуља му је од зноја мокра,
већ изнурене леме се кости,
кад коси мрсно једе,
а после пости, пости.

Он само њиха и коси
знојем земљу напанаја,
својим мукама, патњама
не може да види краја.

Брату се моме живот крати
снага га издаје.
А газда терети га и гонити
још никако не престаје, не престаје.

MOJOJ SUZI

Ja nikuda nisam nikada išao
Ah, bez tebe, stara drugarice moja;
I najteži bol uz tebe se stišao,
Dok sam ti kazivao sva čuvstva svoja.

Svuda si me ti uvijek pratila,
Vazda mi utjeha i radost bila;
Kadgod mi je duša bolno patila,
Ti si je tješila k'o gorska vila.

PERPETUUM MOBILE

Druže, hteo sam ti samo reći
da o sreći
snevati neću nikada više...
Ja nekad sam srećno disao
i pisao
o ševi što peva sve tiše, tiše.
I o velikoj pesmi života
i o beskraju divota

ISMET A. TABAKOVIĆ
S a r a j e v o

Bol mi je uza te bivala slatka
I borba teška laka meni bješe;
Tvoja mi toplina u dušu satka
Sjećanja nježna, koja se smiješe.

U svakome času moga si života,
Uza me bila kao vesela muza;
Ti bila si moja životna divota,
A ime je tvoje: pjesnikova Suza.

FERDO PAVEŠIĆ,
S a r a j e v o

i o mladenačkoj radosti
i o radosnoj mladosti...
A sada, druže, želim ti reći:
što više sanjariš o sreći,
sve dalje si od nje;
to je istina života,
to je konačna »divota«,
eto, druže, to ti je — sve...

РАДИ!

Ветар, киша, непогода, —
Ипак прође сва незгода!

Зима, дича и снег веје, —
Али срце све загреје!

И крај' студи и крај' људи
Ипак срце све продуби.

И весело напред вине:
Све за љубав Домовине!

А кад клоне и кад падне, —
Ко се сећа жртве јадне!

Ал' за срце срце тужи
И за брата брат протужи.

Који љуби не говори
Него пламти, букти, гори:

Само твори и савори
Докле сасвим не сагори!

А рад живи, вечно траје
И свом творцу вечност даје:

Др. В. В. РАШИЋ,
Београд

Вечни потстрек у све краје, —
Кроз све људске нараштаје!

MIŠKOVE POČITNICE

K. ROSENSTEIN,
Jesenice

(Dalje)

18.

Janezek je sedel na vrtu pod košato jablano in čital. Čeprav je bil dan vroč, se ni šel kopat, ker je tudi Miško moral biti doma. Sam ni rad hodil okoli, saj ni poznal ljudi. Poznal je vse Miškove tovariše, a brez Miška se mu je zdelo, da ne bi mogel biti v njihovi družbi. Kako bi se mogel z njimi zabavati in veseliti, če je bil samo nekolikokrat skupaj z njimi! Pa tudi Mišku bi bilo hudo, ko bi videl prijatelja, kako se prijetno zabava, sam mora biti pa v sobici in »guliti« to nesrečno matematiko. Zato je raje ostal na vrtu, kjer se tudi prijetno bere v hladni senci. Prav mnogo Janezek danes ni bral. Bil je hudo raztresen, skoro jezen. Sam ni vedel zakaj. Najbrže zato, ker je moral vse popoldne ostati doma, ali ker se mu je oglasilo domotožje. Dokler je imel poleg sebe Miška, ki si je vsak hip izmislil kaj novega in zabavnega, ni dosti mislil na Ljubljano in na dom. Sedaj, ko je sedel tako osamljen na vrtu, se je spomnil doma, kjer je na vsak način prijetnejše kot v tujem mestu med tujimi ljudmi. Tudi doma ni imel družbe, s katero bi hodil ali se podil okoli in uganjal neumnosti. Bil je najraje sam. A vendar je tam vse bolj vedel, kam bi se dal v dolgih počitniških dneh, kot pa tu, kjer mu je vse neznano. Kedaj pa kedaj je odložil knjigo, se zazrl v daljavo in misli so mu pohitele v rojstni kraj. Kaj dela mati? Ali je še bolna? Mnogokrat je zvečer, ko ni mogel zaspiti, mislil na mamico, ki je že dolga leta bolehal. Smilila se mu je v dno srca. Saj je bila dobra in nikdar ga ni karala. Pa tudi Janezek je bil miren in jo je ubogal. Kaj, če umre, mu je nenadoma šinilo v glavo. Ne — ne, se je hitro otresel te misli, umreti ne sme. To ni mogoče. Da ga ne bi še nadalje nadlegovale take misli, je zopet odprl knjigo in se poglobil v čitanje.

Nenadoma je zaslišal korake, ki so se mu bližali. Dvignil je pogled in zapazil Miška, ki je s sklonjeno glavo in hudo žalosten počasi korakal proti njemu. Kaj mu je, si je mislil Janezek, ali mu učenje ne prija. Prej bi se naj bil učil, se je razjezil na tihem, bi imel pa sedaj mir. A takoj mu je bilo žal, da tako obsoja prijatelja. Saj sam ve, da učenje ni prav prijetno. Posebno kak predmet se mu pristudi in ga ne more videti, kaj šele, da bi se ga učil. Gotovo je Mišku tak predmet matematika. S prijaznim glasom je vprašal Miška:

»Zakaj si tako potr, Miško? Ali je matematika tako pusta? V počitnicah se ni prijetno učiti. Kakšen je inštruktor? Ali je dober?«

Komaj da je dvignil Miško glavo. Ni se mogel potolažiti radi žalitve, ki mu jo je storil učitelj. Prej si je želel, da bi dobil Janezka, sedaj bi pa najraje videl, da bi bil sam. Razjokal bi se, potem bi mu pa bilo lažje. A vseeno je odgovoril:

»Sploh se ne bom več učil. Posebno oni treski se ne bom pustil zafrkavati. Ves čas mi je trobil na ušesa ono pusto matematiko in ko je končal, me je vprašal, kaj je pripovedoval. Seveda si ne morem kar naenkrat vse to

zapomniti, saj se še vse leto nisem vsega naučil. Kako naj mi v eni uri vse ostane v glavi? Začel mi je pridigati in na koncu mi je obljubil, da bo povedal očetu, če se ne bom poboljšal.«

»Le potrpi, Miško,« ga je tolažil Janezek, »saj bo kmalu boljše. Počasi boš že razumel. Če ti ne bo šlo, povej meni in raztolmačil ti bom.«

»Ne« — je trmasto odgovoril Miško, »nič mi ne boš pomagal. Pa tudi učil se ne bom. Jutri se raje skrijem, da me ne bodo našli. Onemu zelenemu inštruktorju se ne bom pustil. Grem raje z doma in me ne bo nikdar več nazaj.« Miško se je silno raztogotil. Skril je obraz med dlani in se stresel v krčevitem joku.

»Ne bodi žalosten,« ga je miril Janezek, ki se je res bal, da ne bi Miško storil kake neumnosti in se drugi dan umaknil pred inštruktorjem. »Saj ti hočejo le dobro. Če se ne boš sedaj učil, boš moral ponavljati razred. V tvojo dobrobit gre. Saj ni tako hudo sedeti vsak dan eno uro pri knjigah in se vaditi. Boš videl, kako boš potem zadovoljen, ko boš srečno naredil izpit. Kar skakal boš od veselja in samemu sebi se boš smejal, ker si se tako cmeril in izogibal učenju. Brez učenja ni znanja.«

»Ah, kaj še. Ti si ravno tak kot drugi,« se je razburil Miško in vstal. »Tudi ti mi hočeš slabo, ravno tako kot inštruktor in oče, ki želita, da se v lepih popoldnevih učim v zatohli sobici. Ti si ravno tako hudoben.«

Osorno je izgovoril Miško te besede in naglo odšel z vrta. Janezek je začudeno gledal za njim in ni vedel, s čim ga je prav za prav razžalil. Saj mu je govoril resnico. Če je zato nejevoljen, pa naj bo. Resnice ne smeš nikdar povedati, si je mislil Janezek sam pri sebi, »resnica v oči bode«. Težko živi, kdor resnico govori. Samo lažnjivcu in hinavcu se dandanes dobro godi na svetu. Janezku se je v mlado dušo začrtala nova bridka resnica. Spoznal je, da je najbolje svoje mnenje zamolčati in tolči na boben onega, ki se mu ne maraš zameriti.

Drugi dan se je Miško izogibal Janezka. Sam ni vedel, zakaj. Samo nerodno mu je bilo pogledati v obličje prijatelju, s katerim je včeraj tako grdo govoril. Za mizo sta sedela tiho in po kosilu se je Miško izgubil. Janezek ga je iskal, da bi ga potolažil, a ni ga našel.

Miško je šel v čebelnjak in se notri zaklenil. Trdno se je namenil, da bo ves popoldan ostal tu skrit, da se mu ne bo treba učiti. Nekaj časa je mirno sedel v naslonjaču, ki ga je imel stari Logar v čebelnjaku, da se je kdaj zatekel v mir, ki je vladal tam in da je nekoliko zadremal. V čebelnjaku je bilo popolnoma mirno. Ropotanje strojev v tovarni je bilo slabotno, kot bi prihajalo iz daljave. Enakomerno šumenje čebel je človeka prijetno uspavalo. A Miško tudi v tem osamljenem kotičku ni imel miru. Vest mu je očitala, da ni ravnal prav, ko je tako hudo razžalil Janezka. Saj mu ni hotel hudega s tem, da mu je povedal resnico. Da, samo golo resnico je govoril. Kako naj gre k popravnemu izpitu, če se sedaj ne bo učil. Da bi pa razred ponavljal, to se mu je zdelo preponiževalno. Kako bi ga gledali tovariši, če bi jim naznanil, da bo še eno leto hodil v prvi razred gimnazije. Ves ugled bi izgubil in nič več bi ga pri igrah ne hoteli ubogati. Norčevali bi se iz njega. Pa tudi sram bi ga bilo pred drugimi ljudmi. Kaj šele pred starši. Kako bi upal stopiti pred očeta, ali kako bi upal pogledati materi v oči, ali jo česa prositi. Janezek je imel popolnoma prav, ko mu je rekel, da mu hočejo starši le dobro, s tem da so mu preskrbeli inštruktorja. In tudi inštruktor ni hudoben, kot je prej mislil. Plačan je in zato mora skrbeti, da bo učenec na koncu počitnic nekaj znal. Če bi bil hudoben, bi že povedal očetu, da se mu je včeraj v obraz smejal in ni hotel poslušati, ko mu je razlagal. Dober je inštruktor in še boljši so starši, ki toliko žrtvujejo zanj. Sedaj se bo učil s tako vnmemo, da bo drugo leto prekosil vse ostale součence. Zakaj bi bil vedno med zadnjimi in to samo radi svoje lenobe. Da, poboljšati se mora. Pa Janezka mora prositi odpuščanja. Hudo ga je razžalil, ko mu je rekel, da je hudoben. Janezek ni hudoben. Dobro mu hoče. Miško je prišel do novega spoznanja.

(Dalje prih.)

ZADACI NAŠEG POKOLENJA

MORNAR ZVONIMIR,
naraštajac, K. Sućurac

»... Od kolenke do groba dužni ste služiti samo Jugoslaviji i jugoslovenskoj ideji. Njene su vaše mišice i vaša srca. Njene imaju da budu sve vaše radosti i ideali, vaše težnje i sva vaša pregnuća...«

(Aleksandar I Sokolima 1930 god.)

Zar bi trebalo još nešto reći o ovome što je rekao neustrašivi vođa jugoslovenskog naroda, a da se odrede zadaci nama, sokolskom naraštaju? On, veliki Tvorac i herojski čuvar nedjeljive Jugoslavije! On Bijeli Orao i učitelj Svoga naroda, sljedbenik jugoslovenske misli, koju ispovjedahu Štrosmajer, Rački, Preradović i Gaj, misli kojoj život dadoše i koju ostvariše milion i pet stotina tisuća srpskih vojnika i jugoslovenskih dobrovoljaca — boraca i junaka. Ne! Zato samo slijedimo riječi Viteškog Kralja i nećemo propasti ni danas kada se nalazimo u moru zavedenih i nesvijesnih. Jer: »U dobru je lako dobro biti, na muci se poznaju junaci« — rekao je vladika Rade. Svakoga časa budimo spremni na pregaranja i žrtve. Moramo raditi! Jer, ako je ikome rad potrebit, to je potrebit nama, omladini. Bez ozbiljna rada i truda nema nigde uspjeha. Rad je onaj koji uspjeh daje.

Na nama, sokolskom naraštaju, je velika i teška odgovornost. Moramo amanet Velikog Kralja predano izvršiti i nedirnutu i neokaljanu Jugoslaviju sačuvati i predati pokoljenjima. Moramo im predati ovaj veliki dar, koji su njihovi preteci uz nadčovječanske napore sačuvali. To nije lako izvršiti, i zato su potrebni naši napori. Ne smijemo klonuti, nego dignuta čela i odlučno nastaviti djelo Kralja Mučenika — bez straha i junački. Moramo već sada svojski raditi, jer se približuje radosna — 1941 — godina za nas jugoslovenske Sokole, kada će, potpomognut ljubavlju svijui odanih sinova, preuzeti kormilo Jugoslavije naš mladi Kralj Petar II. On, nosilac naših najboljih nada i želja. On, personifikacija svega plemenitoga, dobrog i poštenoga. On, ponos, vjera i nada naša.

Simbol te naše ljubavi prema Kralju je jugoslovenska zastava. Ova je oličenje stremjenja naših, oličenje gomila kostiju i rijeka zamućenih krvlju iz kojih je zablistalo sunce slobode naše. Zato dignimo visoko, branimo i čuvajmo sveti i jedini jugoslovenski barjak! Ljubimo jednakom ljubavlju sve koji bi morali da se pod njim okupe — svu braću našu: Srbe, Hrvate i Slovence. Uklanjammo mržnju prema pojedincima koji griješe, jer mi smo jedno i po krvi i po jeziku i po običajima. Samo nas dijeli vjera. Ali zar da radi toga bude razmirica među jednokrnom braćom? Pjesnik Hranilović je na to rekao:

»Tko vjerom razdor među braćom sprema
Taj u svom srcu prave vjere nema.«

A Mažuranić dodaje:

»Ah da je proklet ko rad vire
Na svojega reži brata,
Jer nesreća tvoja izvire
Samo iz tog kalnog blata!

Zato nastojmo da se ne povraća zbog toga stara nesloga naših pređa, jer mi, kako god se krstili, djeca smo jedne velike majke Jugoslavije.

Još mnogo zadataka očekuje naše pokoljenje, a jedan od glavnih je da se radom i krepošću dičnih pređa pripremamo za velika djela. Samoprijegom, ustrajnošću u dobru i žrtvama oplemenimo srce, očeličujemo volju za velika djela, jer sudbina nas je odredila da preuzmemo teške zadatke, da unesemo svjetlost u naš unutrašnji život. Doći će i naši potomci koji će još bolje moći da očuvaju veliki dar Kralja - Heroja, Jugoslaviju, a tada će:

»svu sitnost i grčenje ovo
preplaviti ljubav vedra i duboka!«

Sokolsko društvo Skoplje II — Hanri-vo. — U nedelju 26 decembra 1937 godine, u našem društvu lepo je obavljen i proslavljen narodni običaj, a praznik dece i majki — »Materice«. Posle podne priredili smo sokolsko poselo, besplatno i samo za pripadnike našeg društva. Na programu je bilo prikazivanje »Pepeljuge«, pozorišnog dečijeg komada u 4 čina od Mihajla Sretenovića. Reditelj brat Radovan Jovanović, prosvetar, a glumci i glumice naša sokolska deca. Već pre zakazanog vremena sokolana je vrila od života i veselosti dece i užurbanošću »glumaca«. Naš društveni tamburaški zbor svirao je sokolske koračnice i stvarao svečano i radosno raspoloženje. Sve više su pristizala naša sokolska deca i naraštaj sa svojim roditeljima, sokolana se punila kao košnica, a u slačionici je brat Govedarica, pročelnik Pozorišnog oteka, maskirao junake i junakinje dana — naše male pozorišne umetnike. Načelnik brat Pajić i ekonom brat Babkin učinili su i poslednje popravke na pozornici i proveravali da nije što zaboravljeno. U 4 časa i pred dupko punom sokolanom, razvučena je zavesa. Kod naših malih sokolskih gledalaca oteo se usklik divljenja. Pozornica je čarobno prikazivala šumu, put kroz malu zelenu livadu, stene i živi izvor vode koji iz stene izvire. U tom divnom prizoru odjednom se začula pesma pastirica, a u sokolani je odjednom zavladala mrtva tišina. Utisak je bio veličanstven. Naša radnička i seljačka deca nikada nisu tako nešto videla. To je za njih bila prava bajka. Njine svetle i udivljene oči o tome su jasno govorile. Komad je prikazan, i prošao je kao jedan lep san. Naši mali glumci i glumice, koji su prvi put nastupili kao takvi, dobro su i valjano odigrali svoje uloge. Svima im pripada hvala i priznanje. Posle malog odmora, opet je bila razgrnuta zavesa na pozornici i sada se »starijima« ukazala draga i mila slika: u sokolskom odelu na pozornici su bila sva naša sokolska deca i naraštaj, a ispred njih su na stolicama sedele dve naše sestre, dve so-

kolice majke: Jovanka V. Pajić, načelnica društva, i Jelena R. Jovanović njena zamenica. Prišla su dva sokolića i konopcima privezala za stolicu sestru Jovanku, a dve sokoličice učinile su to isto sa sestrom Jelenom. Kod ostale dece to je izazvalo smeh i radost. Tada je istupila sokoličica Merica Radić i vezanim sestrama održala ovaj kratki govor: »Drage sestre Jovanka i Jelena, u ime sve sokolske dece i naraštaja čestitam Materice vama, koje u ovom našem društvu, u ovoj velikoj sokolskoj porodici vršite prema nama ulogu i dužnosti sokolskih majki, vaspitavate nas i izvodite na dobar put. — U ime sve sokolske dece i naraštaja želim vam svako dobro i sreću, i da još dugo ostanete među nama i da nas u ovoj našoj lepoj i miloj sokolani i dalje učite i vaspitavate. Mi vam obećavamo, da ćemo se u sokolskom radu na vas ugledati i da ćete nam biti uzor. — Vi ste sada vezane i ne možete nikuda poći. Ako hoćete da vas oslobodimo —, morate nam obećati da ćete se otkupiti darovima. Ako to ne učinite — držaćemo vas ovako vezane celu godinu dana! Da vam se to ne bi dogodilo, učinite ono što traži narodni običaj: dajte nam darove! Obećavate li? (Obećavamo.) E, onda, deca, odrešite naše drage sestre i pustite ih da nas daruju.« I razvezivanje, praćeno smehom i radošću, bilo je za decu prijatan događaj. Tada je sestra Jovanka održala deci i naraštaju poučan i materinskim osećanjima i brigama prožet govor, koji su oni u potpunom miru saslušali. A zatim je nastalo razdeljivanje darova. Deca su bila vesela, a roditelji srećno zadovoljni! Posle toga je bila dečija igranka i veselje. Tako je u našem društvu proslavljen praznik dece i majki »Materice«.

R. Jovanović

70 - godišnjica Sokola u Beču. U novembru prošle godine proslavljena je vrlo svečano 70 - godišnjica češkog Sokola u Beču. Na proslavi je učestvovalo više od 3000 gledalaca.

Zlatno dno ribnjaka. Davno u Kini glavnim ličnostima koji su imali u vrtovima ribnjake, poklanjali su drugi odličnici razne ribe sa zlatnim prstenom. Sada se jedan amerikanac sjetio da na dnu ima dosta zlata i skupo je dobio dozvolu da može loviti u ribnjaku i zbilja našao je toliko zlata da mu je ostao čitav milijun dolara čistog dobitka. (SS)

Proricanje vremena — čorav posao. U 10-11 smo broju Sokolika zabeležili, kako je neki naučenjak proreкао blagu zimu, jer je tobože golfska struja sada toplija nego je bila. No mi smo zimom svi osetili na svojoj koži, kako je ova zima »blaga«. Odmah iza izjave pomenutog naučenjaka javio se drugi, bečki meteorolog, dr. Myrbach. Ovaj je opet izjavio da, doduše, veruje u veću toplinu golfske struje, ali, nažalost, ne zna na kojem je mestu te struje izmerio onaj naučenjak veće temperature. Valja, naime, pomisliti da voda golfske struje stigne iz Mehika u Evropu istom za dve godine dana; onda nije sve jedno, da li je struja toplija, nego bi morala biti, tamo negde kod Mehika ili u blizini Evrope. U obzir valja uzeti i istraživanja švedskog naučenjaka Bergstena koji je, proučavajući ovu struju 32 godine ustanovio da uplivaju promene u njezinoj temperaturi u prvom redu na severnu obalu Skandinavije, dok je taj upliv u južnijim predelima sve slabiji te ga u visini Engleske uopšte ne možemo više primetiti. No u Srednjoj Evropi pojavljuje se upliv već u protivnom smislu, to jeste, ako je zima na skandinavskoj obali blaga, u našim je krajevima obično oštra. Ipak ovi odnosi nisu sasvim sigurni. Od većeg su značaja, kaže Myrbach, sunčeve pege. Prema opažanjima u zadnjim mesecima može se zaključiti da je maksimum delovanja sunčevih pega ove godine iznimno već za nama. Bude li zima zaista manje pega na suncu, može se računati — tvrdio je Myrbach već pre početka ove čiče zime — s verovatnošću od 67 postotaka da će biti oštra zima. — Kako, dakle, vidimo, imao je ove godine pravo Myrbach. Ko zna, ko će pogoditi zimu iduće godine!

Avijatičar spasao antilope od lavova. Pilot jednoga engleskog aeroplana leteo je upravo preko Kajanske »tave« u blizini Viktorija-slapova u Južnoj Africi. Ove »tave« su predeli, pokriveni slanom ili na pola slanom vodom, koju divljač naročito voli. Sa svoga aeroplana pilot je promatrao,

kako se jedan čopor lavova upravo spremao da navali na stado antilopa. Ove antilope, vrlo lepe životinje s neobično jakim rogovima, imaju u takvim slučajevima običaj da se smeste u krug; jaki mužjaci stoje okrenuti napolje, a ženke i mlade antilope ostanu u sredini kruga. Prema tom njihovom običaju u svoje su vreme Buri u bojama surodnicima preuzeli »kolnih utvrda« u kojima su se lakše mogli braniti od napadaja nego na sasvim otvoren način. — Pilot je, dakle, video kako su se dva lava i dve lavice šuljali prema stadu te ga opkolili, zatim su zverke načinile iznenada navalu da bi napadnute životinje zbudile te u toj zbrci ugrabile koje ukusno mlade. No u taj čas je pilot aeroplanom leteo tako nisko da su se prestrašeni lavovi okrenuli prema njemu. Ovu smetnju među lavovima iskoristile su antilope te su pobege i spasle se od sporijih zveri.

ZA ŠALU

Mozak. »Ja bih kupila ovaj teleći mozak. Samo mi kažite da li je svež.« — »Sasvim svež, gospodo moja. Juče je još funkcionisao kao vaš vlastiti mozak.«

Šešir. »Oprostite, vi sedite na mom šeširu!« — »Kako — zar već idete?«

Žuri mu se. »Srećan, dakle, ti put, sine! I ako ti ustreba pre ili posle novaca, ti mi samo piši!« — »Ne bi li, tata, uzeo pismo odmah sada da ne trošim za poštarinu.«

Teško lečenje. Lekar: »Jeste li, dakle, mladiću, razumeli? Dve žlice posle svakog ručka!« — Mladić: »Jesam, gospodine doktore, ali ko će mi dati ručak?«

Slikanje po prirodi. »Što slikaš ovde, mala Evice?« — »Kozu na livadi.« — »A gde je trava?« — »Kozu ju je svu popasla.« — »A gde ti je koza?« — »Zar ti misliš, da bi ona ostala kad nema više trave?«

Mudrovanje neuspeha. Profesor: »Kažite mi, za boga, gospodine kandidate, kako se moglo dogoditi da ste na ispitu ljesnuli?« — Setan pogleda kandidat svoga profesora te kaže: »Jer je pitati lakše nego odgovoriti.«

Prema tome. »Mi automobiliste smo izgubili svaki osećaj za brzinu!« — Zandar: »Ali ga nismo mi pešaci izgubili!«

IZ UREDNIŠTVA

Zbog tehničkih razloga morali smo ovaj »Sokolić« izdati nekoliko dana kasnije. — Vanjsku stranu korica izradio je inž. arh. O. Gaspari u Ljubljani. — Gradivo za februarSKI broj treba poslati uredniku lista najkasnije do 15 februara.

REŠENJE IZ 12 BROJA „SOKOLIĆA“

Ispunjalke: Lik A — vodoravno i uspravno: 1) MP, 2) Boro, 3) Moliti, 4) Prilika, 5) Otisak, 6) Ikar, 7) AK.

Lik B — vodoravno i uspravno: 1) PP, 2) Aron, 3) Pramen, 4) Pomorac, 5) Neredi, 6) Nada, 7) Ci.

Lik C — vodoravno i uspravno: 1) KP, 2) Kars, 3) Kateta, 4) Predavati, 5) Stalak, 6) Atar, 7) Ik.

Magični lik I: Vodoravno i okomito: 1) Sok, 2) Sedam, 3) Poderan, 4) Karat, 5) Mat. — **Magični lik II:** Vodoravno i okomito: 1) Pir, 2) Pirat, 3) Tiranin, 4) Ranar, 5) Tir. — **Popravi:** Na vrhu obaju likova mora biti br. 3 mesto br. 1!

Dupla piramida: 1) E, 2) Ne, 3) Evo, 4) Neko, 5) Konje, 6) Neko, 7) Oke, 8) Ko, 9) O.

KRIŽALJKA

ŠART ANTONIJE, naraštajac
Sokolskog društva Zagreb VIII

1	2		3	4	5
6		Z	7		O
8			D	9	
10			11	R	12
		V			A
13					

Vodoravno: 1) Grad u Jugoslaviji. 6) Grčko slovo. 7) Egipatsko božanstvo. 8) Vernik. 9) Rudnik. 10) Nogometni klub (padež). 12) Predlog. 13) Poslovnica.

Uspravno: 1) Naše istorijsko mesto. 2) Vrsta crozije. 3) Kratica za mjeru težine. 4) Naš otok. 5) Konj u nar. pjesmama (pad.). 11) Veznik.

SLOVČANI MOZAIK

X. Y., naraštajac, Sušak

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
25	26	27								28	29	30

Brojeve u liku treba zameniti slovima reči, koje su gore opisane, tako da sva slova od 1—30 dadu poznatu poslovicu.

Pojedine se reči protežu od 1—2, 3—4, 5—10, 11—15, 16—23, 24—25, 26—30.

3 17 7 6 16 29 13
27 22 4 8 30
24 18 25 12 23
26 10 14
1 20 21 2
19 9 15 11
28 5

Savremeni.
Promene.
Deo ploda, koji sadrži klicu.
Imperativ gl. sijati.
Kotač, točak, krug.
Srdžba.
od (izlaziti od nekuda).

SLOGOVNI MAGIČNI LIKOVI

SLAVO SVOBODA,
Z a g r e b

I Vodoravno i okomito:

1) evropska država, 2) ime nekoliko naših nog. klubova (Osijek, Sarajevo), 3) vazduhoplovstvo.

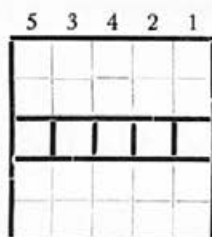
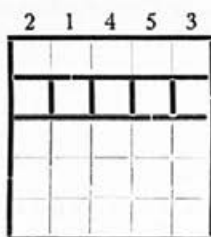
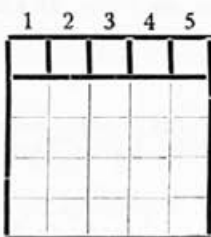

II Vodoravno i okomito:

1) mnogoženstvo, 2) vračari, koji pričaju sudbinu, 3) izmiriti.

ČAROBNE ISPUNJALKE

SLAVO SVOBODA,
Z a g r e b

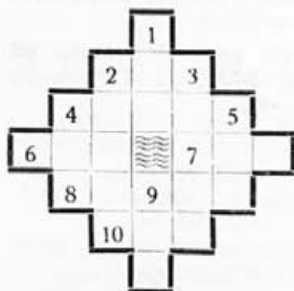
U sva tri lika dolaze iste riječi, samo se u ostala dva uvrštavaju kako to pokazuju brojevi.

Okomito: 1) narodno odijelo; 2) mjere za tečnost; 3) vazduh (gen.); 4) ostani (imp.); 5) vrsta književnog rada.

I lik prvi vodoravni red daje našeg pisca (Vladimir), II lik, drugi vodoravni red — naš pisac (Josip), III lik — naš pisac (Antun Gustav).

KRIŽALJKA

SART ANTONIJE, naraštajac
Sokolskog društva Zagreb VIII

Uspravno: 1) Divlja zvijer. 2) Hrana biljoždera. 3) Planina u Čehoslovačkoj. 4) Glasovi žabe. 5) Kipi, kuha. 9) Latinski Zdravo.

Vodoravno: 2) Razbojnik, lopov. 4) Obliven krvlju. 6) Vrba. 7) Brijeg. 8) Divlje pleme. 10) Isto što i 9 uspravno.